

Even uw aandacht...

Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.

Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.

Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.

Veel leesplezier!

DE TRAKTOR

Een toneelspel in drie bedrijven

door

Gaston van der Gucht

Toneelfonds J. Janssens – Antwerpen
2016
Nr.1951

PERSONAGES

4 dames - 8 heren - Figuranten

Husein Kemal
Halide, zijn vrouw
Fatima, zijn dochter
Sadri Ertem, zijn neef
Ahmed Karakoert

Mon Van de Voorde
Liza, zijn vrouw
Rita, zijn dochter
Rik, zijn zoon
Baziel Van Molle, koppelbaas
Krent, kamerverhuurder

Een politieinspecteur
Twee politieagenten

DEKOR

Een belangrijke lokatie is de woonkamer van Mon en Liza, twee mensen die al jaren in een huurkazerne wonen. Deuren naar een niet-zichtbare keuken en slaapkamers. Een tweede kleinere woonkamer is die van Husein Kemal, een Turkse gastarbeider van de eerste generatie. Een eenvoudige, stille man die sterft van heimwee naar zijn land - Oost Anatolië - de trouw aan zijn familie, zijn dorp, zijn stam en zijn Allah van Oost-Anatolië. Maar hij kan niet meer terug. Ook hier deuren naar slaapkamer en keuken. Om de woonkamer van Husein te bereiken, moet men een trap op, vanop de overloop. Op die overloop, deur naar de woonkamer van Mon, deur naar een omgebouwde linnenkamer, waar Rita haar intrek heeft genomen en een opening die de trap naar beneden suggereert. Zijdellings wordt in het decor het oude flatgebouw aangegeven. Een zielige straat met zielige huizen... In de straat een telefooncel. Een kleine provinciestad.

E E R S T E B E D R I J F

(Er vloeit zachte Oosterse muziek over de toeschouwers. Daar loopt Sadri Ertem. Hij zoekt langs de huizen naar een adres dat hij moeilijk van een briefje leest. Mon komt van zijn werk. Sadri klampt Mon aan, vraagt het adres maar Mon heeft weinig zin om te praten, trekt zijn schouders op en gaat het huis binnen. Sadri verdwijnt. Na enkele ogenblikken komt Mon op de overloop. Ook Krent is daar met een emmer, dweil en trekker. Hij heeft de overloop een beurt gegeven. Langzaam taant de muziek...)

MON : Zeg godverdomme dat het niet waar is, hé!

KRENT : Wat?

MON : Zeg dat het niet waar is hé, dat hier weeral zwartzakken komen wonen.

KRENT : Ik heb boven een kamer leeg; die mag ik toch verhuuren?

MON : Ja, maar niet aan zwartzakken.

KRENT : Als 't u hier niet bevalt...

MON : Weet ge hoelang ik hier al woon?

KRENT : Betalend of niet betalend?

MON : Betalend... Ik heb u godverdomme altijd betaald. Zes jaar lang heb ik correct betaald.

KRENT : Behalve de laatste twee maanden.

MON : Ik heb u gezegd waarom. Ik zal betalen. Ik zal alles in één keer betalen en houd er dan uw mond over...

KRENT : Behalve die kamer... *(wijst naar linnenkamertje)*

MON : Welke kamer? Dat kot hier?

KRENT : Waar uw dochter al maanden intrekt, ongevraagd en onbetaald, gelijk de ratten.

MON : Het is een stal. In een stal horen ratten.

KRENT : Voor stallen moet ook huur betaald worden en ik ben zeker dat Husein er geld wil voor geven om ze te gebruiken.

MON : Vreemde schooiers... Om zijn schapen in te slachten zeker?

KRENT : Het is geen schooier. Hij betaalt correct en onderhoudt zijn flat gelijk iedereen.

MON : Het is godverdomme al teveel dat gij die ene zwarte hier binnengehaald hebt. Gij moet eens rieken hoe het hier stinkt.

KRENT : Het stinkt niet.

MON : Als gij maar geld riekt, hé, als gij maar geld riekt, lelijke gierigaard...

KRENT : Gij moet klappen, gij... Gij moet klappen. Wie heeft er hem geëngageerd... Hé... Wie? En waarom? Omdat er achter die zwartzakken geld te verdienen is, percentje op hun loon... Gij... en die kwal van een Van Molle... en Ahmed Karakoert, die hier hele dagen als een gier rondvliegt en zijn eigen mensen besteelt...

MON : Zeg dat nog eens dat ik daar ene frank van gejat heb... Zeg dat nog eens...

KRENT : Ik moet dat niet zeggen, iedereen weet dat. Al die zwarten die daar in de bouw... in de magazijnen... in die groenten en fruit werken, die uitzendkrachten van de koppelbazen, worden bestolen, allemaal!

MON : Niet door mij!

KRENT : Gij zijt daar toch een stukske baas bij die bedrivers?

MON : Dat ben ik, door te werken, door verdomd hard te werken, niet door de mensen te bestellen!

KRENT : Dat weet ik niet.

MON : Ik weet niet wat mij tegenhoudt om u van de trap te smijten.

KRENT : Ik wel... Die voorwaardelijke veroordeling van vorige keer... Twee jaar terug in Dendermonde en de schadevergoeding die gij moest betalen... Als het u hier niet bevalt, trap het dan af. Dat is kort en goed. Ik kan mijn appartementen gemakkelijk genoeg aan anderen kwijt geraken... Aan mensen waar ik niet op mijn geld moet wachten...

MON : Zwarten zeker? Die natuurlijk meer zullen moeten dokken.

KRENT : Zo natuurlijk is dat niet en zwarten of bruinen of roden of gelen, wat kan mij dat schelen! Mensen zijn mensen en geld is geld! En ik heb er minder last mee dan met u!

MON : Het is goed, ik zal verhuizen. Ik ben uw stinkend kot beu als koude pap. Ik kan duizend appartementen vinden die beter zijn als dat kot van u!

KRENT : Dat zegt gij al vijf jaar maar dat plezier jont gij mij niet.

MON : Weet gij wat ik u jon? Dat gij dood valt, dat jon ik u!

KRENT : *(onverstoorbaar)* Merci! Van 't zelfde!

(Mon verdwijnt in zijn kamer. Krent daalt de trap af. Licht fade-out op overloop en weer in op de kamer van Mon. Liza dekt de tafel voor het avondeten. Mon gooit zijn knapzak in een zetel, duikt in de frigo, neemt een flesje bier, ontkurkt het en zet het gulzig aan zijn mond.)

MON : Wij gaan verhuizen.

LIZA : *(onverstoorbaar)* Weeral?

MON : Ja, weeral... Ik blijf niet wonen in een krot waar het stinkt van vreemden. *(Liza zwijgt)* Er komen er weeral bij. Ik heb daarjuist weer zo'n vuile Turk op de straat ontmoet, papiertje in zijn hand en een adres

van dit huis. Hij scheen het niet te vinden. Misschien kan hij niet lezen.

LIZA : Daarom is dat zijn eigen schuld nog niet.

MON : De mijne ook niet.

LIZA : Er zijn ginder bijna geen scholen.

MON : Maak dat de ganzen wijs.

LIZA : Heb ik gelezen.

MON : Boeken zijn verduelig en iemand die veel leest zoals jij, leest veel leugens. Wat hebben ze ons vroeger in die boeken allemaal niet wijsgemaakt? Niet te geloven! Met honderd miljoen Chinezen maar niet met mij! Leeggangers zijn het! Leeggangers met omgekeerde poten aan hun lijf! Gelijk de krabben!

LIZA : Er zijn hier ook veel leeggangers.

MON : Maar bij Krent zijn ze allemaal welkom. Natuurlijk om dit hier, zie! *(gebaar van geld)*

LIZA : Laat hem gerust. Hij is de huisbaas. Iedere keer als jij hem op de trap tegen het lijf loopt, maakt jij ruzie.

MON : Het is een varken. Een uitzuiger. Een vrek!

LIZA : Maurice valt best mee. Ik heb andere huisbazen gekend. Vergeet niet dat wij zes keer verhuisd zijn sedert dat wij getrouwd zijn! Zes keer door uw schuld!

MON : Maurice! Maurice! Hoor dat eens! Hij valt best mee! Wij hebben hem destijds bij de zeventigduizend frank moeten betalen! Zijt jij dat vergeten?

LIZA : Ook uw schuld! Dat is het enige niet dat wij betaald hebben. Die driftige kop van u altijd. En uw poten kunt jij ook al niet thuis houden. Hier in huis niet, op uw werk niet, zelfs op de voetbal niet! En zo vader... zo zoon. De jongen heeft niets anders gezien ook.

MON : Ik weet het wel dat alles mijn fout is. Verhuizen is mijn fout. Overal boel is mijn fout. En dat mijn zoon een lederen vest steelt in een winkel is mijn fout. Alles is altijd mijn fout. Dat liedje ken ik al lang.

LIZA : Gij zoudt het niet zeggen. (*even stilte*) Kom aan tafel, wij gaan eten.

(Mon doet zijn jas uit en gaat zitten. Liza zet het eten op de tafel. Licht op de overloop. Rita komt uit haar kamertje en gaat de kamer van Mon binnen. Ze is kitcherig gekleed en haar haar is opvallend modern gekapt. Ze wil uitgaan, maar ze vreest een scherpe reactie van haar vader. Ze wil zo onopgemerkt mogelijk aan tafel gaan zitten om mee te eten. Mon bekijkt haar met open mond.)

RITA : Is er iets, pa?

MON : Wat krijgen we nu?

RITA : Hoe?

MON : Is 't carnaval misschien?

RITA : Pa!

MON : Hoe ziet ge d'r uit?

RITA : Het is nieuw.

MON : Nieuw? Met te weinig stof, zeker? Gij loopt met uw gat bloot!

RITA : Ja. Gemaakt in 't school.

MON : Bij de nonnen?

RITA : In de beroepsschool zijn er geen nonnen meer, pa.

MON : Ik zie dat. Ik zie dat. Anders zoudt gij daar niet lopen opgedirkt als een overjaarse kalkoen. Gij gaat zo toch niet op straat, zeker?

RITA : Er is T-dansant van onze klas.

MON : Allemaal in carnavalkostuum. Opgekleed om goed op te vallen, van... allé, pak ons, wij zijn hier...

RITA : De juffrouw vond mijn ensemble heel goed. Origineel... Design...

MON : En dat haar, bekijk dat haar eens. Gij zijt precies een schilderij van Picasso. Ook design zeker?

LIZA : Mon, het is wel hé. Eet en zwijg.

MON : Het is niet wel! Het is gotverdomme belange niet wel!
Ik moest in de tijd van mijn ouders eens geprobeerd
hebben om zo buiten te lopen...

(Rita proest het uit.)

MON : Waarom lacht gij nu? Lach mij niet uit, hé!

RITA : Ik zie u al in dat pakje lopen, pa! *(Liza proest het uit)*

MON : Het is dat niet dat ik bedoel. *(Ondanks zichzelf, lacht hij nu ook om het beeld.)*

LIZA : Wij weten wel wat dat gij bedoelt, Mon, maar laat ons nu alstublieft en om de liefde Gods eten zonder lawijt. Dat mag ook wel eens. Ik heb al geheel de dag hoofdpijn.

MON : *(gromt wat)* Wanneer hebben vrouwen geen hoofdpijn?

(Ze eten. Na een korte pauze...)

LIZA : Rik komt naar huis.

(Stilte. Iedereen eet.)

LIZA : Ik heb een brief gekregen.

MON : Die mankeert hier nog. Eerst een kazerne zwarten en nu die uit de bak.

LIZA : Wilt gij hem lezen, die brief?

MON : Staat erin dat hij zijn schulden gaat aflossen? Of staat er misschien in dat ik mij krom zal werken om ze te betalen?

RITA : Hoeveel bedraagt die boete?

MON : Dat is geen boete! Schuld! Schuld! Omdat hij met die voetbalvandalen een winkelruit heeft ingeslagen.

RITA : Kost die ruit zoveel?

LIZA : Die ruit niet... maar wat dat er uit die winkel gestolen is! Lederen vesten en dure handschoenen en

wat nog allemaal! Met vijven moeten ze meer dan een half miljoen betalen.

RITA : Maar er waren er toch meer? Op de foto in de gazet staan er veel meer!

MON : Natuurlijk waren er meer, maar alleen vijf stommerikken die zich door een journalist lieten fotograferen. De helden van de bazar! De flikken moesten niet lang zoeken om de hooligans te vinden en Piet Snot stond natuurlijk als een opperhoofd op de eerste rij, te zwaaien met een vest!

RITA : Maar hij heeft toch geen lederen vest?

MON : Natuurlijk heeft hij die niet, wat had gij gepeinsd? Bij die rellen zijn er beroepsopruiers, die de ezels opstoken om alles kapot te gooien en dan gaan ze met de buit lopen. De hete kolen uit het vuur zijn voor de dwazerikken.

RITA : Een half miljoen, het is niet niets.

MON : Vader zal wel dokken, terwijl zoontje op zijn gemak in den bak zit. Waarom peinst gij dat wij ons huishuur niet kunnen betalen, misschien?

LIZA : Ik zal weer gaan kuisen, gelijk vroeger.

MON : Gij gaat gij gotverdomme niet kuisen om dan 's nachts niet te kunnen slapen en liggen te zeuren over uw zere rug! En daarbij, ik kan voor mijn huishouden werken, zoals ik altijd gedaan heb. Want ik heb twee poten aan mijn lijf en als ik thuis kom, wil ik eten rieken en een proper kot hebben en een wijf dat lacht en niet zaagt over een zere rug en hoofdpijn.

(Het is even stil.)

LIZA : Waar gaan wij die jongen leggen?

MON : Trek er uw plan mee. Als hij maar niet teveel in mijn weg loopt. Naar werk kan hij fluiten. Als gij een paar maand in de bak gezeten hebt als herrieschopper, dan

moet gij u ook niet bij veel bazen presenteren. Ze zien u al komen!

LIZA : Misschien in dat kamerke van Rita.

RITA : Neen zulle, in mijn kamer komt hij niet in. Het is mijn kamer. Ik heb ze gekraakt en ik blijf daar.

MON : Straks ook die rekening nog.

RITA : Leg hem op de divan in huis.

LIZA : Wij hadden nooit een salon mogen kopen. Mensen van ons soort hebben geen salon nodig. Het staat daar nu te staan in de kamer van Rik. Wij komen er nooit in. En de jongen heeft geen bed meer.

MON : Hij had die kamer niet meer nodig, hij ging alleen wonen, gelijk de bohemers, gelijk de voddenrapers tussen wat samengeraapte meubels uit het grof vuil.

LIZA : Kinderen moeten altijd naar huis terug kunnen, gelijk wat er gebeurd is. Daarom hebben ze een thuis.

RITA : Er is hierboven nog een kamer leeg, waar die Italiaan gewoond heeft.

LIZA : Ja. Vraag aan Krent...

MON : Verhuurd. Verhuurd aan een zwartzak.

LIZA : Vraag het hem eens, wij wonen hier toch al zes jaar. Wij hebben altijd correct betaald. Misschien verhuurt hij die kamer aan ons.

MON : Ik val nog liever dood.

LIZA : Dan ga ik het vragen.

MON : Ja, doe dat. Val maar op uw knieën voor die schuimer.

(Zij zwijgen. Ze eten in stilte. Licht fade-out in kamer van Mon. Licht op de straat. Ahmed Karakoert en Sadri Ertem.)

AHMED : Het is hier.

SADRI : Ik ben hier al geweest.

AHMED : Ik begrijp niet dat gij het dan niet gevonden hebt.

SADRI : Ik ben een beetje in de war.

AHMED : Dat blijkt.

SADRI : Dank dat gij mij tot hier brengt. Halide is mijn nicht.

AHMED : Het heeft mij veel geld gekost, eerst om u van Urfa naar Amsterdam en nu van Amsterdam naar hier te laten komen. Maar ik help landgenoten graag.

SADRI : Ik zal het u terugbetalen.

AHMED : Het zal wel moeten. Het geld groeit bij mij ook niet aan de bomen.

SADRI : Ik hoop dat ik hier werk vind.

AHMED : Illegaal natuurlijk.

SADRI : Dat weet ik. Ik heb geen papieren. Ze hebben mij alles afgenomen, toen ik gearresteerd werd.

AHMED : Nooit teruggekregen?

SADRI : Het enige wat ik van hen kreeg, was slaag. Slaag als ontbijt, slaag als middagmaal en slaag als avondeten...

AHMED : Hoelang ben je al weg uit Turkije?

SADRI : Twee jaar. Wij werden opgepakt bij een arbeidersbetoging tegen de Amerikaanse basissen in Urfa. Ze hebben ons in elkaar geslagen. Maar na een paar dagen kon ik vluchten. Ik heb geluk gehad. De anderen zijn dood of zitten nog vast. Ja, ik heb geluk gehad.

AHMED : Twee jaar in Holland?

SADRI : Ja, illegaal, in Amsterdam. Daar kregen wij op een dag ook herrie. Onverwachts en ongewenst, gelijk een onweer. Racisten lokken ergens in een keet incidenten uit. Onze schuld natuurlijk. Krantekoppen van meters groot en foto's van vechtende en brutale Noordafrikanen. Ge wilt het niet, maar voor ge het goed beseft, zit ge midden in het kabaal.

AHMED : Hier is het rustig.

SADRI : Werk?

AHMED : Teken dit papier, dan bezorg ik je werk. Ik heb wel relaties en zo...

SADRI : Illegaal?

AHMED : Zwart. Er is niets anders.

SADRI : Ik was onderwijzer in Urfa. Onderwijzer...

AHMED : Hier moet je pakken wat je krijgen kunt: karweitjes.
Vandaag hier, morgen daar: in de bouw, in de
wegenaanleg, in het fruit, in een dancing... overal.
Ik schik alles wel.

SADRI : Ook het loon?

AHMED : Ik betaal je.

SADRI : *(tekent het papier)* Dank u. Ins Allah.

AHMED : Ins Allah.

(Licht taant weg op de straat en vloeit langzaam in de kamer van Husein. Husein heeft zich gewassen en komt nu de kamer binnen. Halide sleffert zenuwachtig rond en Fatima zit aan een tafel te schrijven.)

HALIDE : Hij zou vandaag toch komen?

HUSEIN : Ja.

HALIDE : Wanneer?

HUSEIN : Vandaag.

HALIDE : Maar, wanneer vandaag?

HUSEIN : Dat weet ik niet. Vandaag heeft Ahmed Karakoert gezegd.

HALIDE : Ahmed is niet eerlijk.

HUSEIN : Hij kan veel. Als iemand in moeilijkheden zit, helpt hij. Eerlijk of oneerlijk.

HALIDE : Hij wil altijd geld.

HUSEIN : Dat weten wij niet.

HALIDE : Dat wordt verteld.

HUSEIN : Door de vrouwen.

HALIDE : Door iedereen.

HUSEIN : *(tot Fatima)* Wat doet gij? *(Neemt nieuwsgierig een boek in de hand.)*

FATIMA : Studeren pa.

HUSEIN : Wij willen thee drinken.

FATIMA : Ik heb veel werk. De universiteit is moeilijk.

HUSEIN : Dat weet ik.

FATIMA : Hier verlies ik veel tijd. Ik zou een eigen kamertje met een eigen tafel willen, zoals dat meisje van hiernaast.

HUSEIN : Ik weet niet of Krent ons dat kamertje wil verhuren en ik wil geen ruzie met Mon. Hij is onze ploegbaas.

HALIDE : Studeren is niets voor meisjes.

HUSEIN : Fatima wil dokter worden. Er zijn veel dokters te kort in Turkije, vooral in de dorpen in de bergen. De winter is daar hard, lang en koud met huilende, wilde honden en mensen die arm zijn, zo arm als de berg die het dorp gevangen houdt.

HALIDE : Arme mensen vindt men overal.

HUSEIN : Niet zo arm dat kinderen en oudere mensen moeten sterven van honger.

(Tijdens de volgende scène ruimt Fatima de tafel af. Halide brengt thee en gebak. Het is een mooi theeservies en een mooi schenkblad met het gebak. Husein gaat aan tafel zitten en bladert nog steeds in het boek. Zelf heeft hij weinig school gelopen, maar hij heeft zich vlug aan de situatie in dit land aangepast. Zijn dochter moet studeren. Daar is hij fier op. Wij zien Sadri op de overloop aankomen. Hij zet zijn bagage neer en haalt het briefje met het adres uit zijn zak, maar het moet zo slecht geschreven zijn dat hij het niet kan lezen. Licht vloeit in de kamer van Mon, waar men nog zit te eten. Sadri belt. Iedereen kijkt op.)

LIZA : Zal het Rik zijn?

RITA : Wil ik...? *(wil naar deur toe)*

MON : Blijf zitten.

RITA : Iemand moet toch opendoen.

(Liza gaat kordaat naar de deur en opent. Ze is heel zenuwachtig.)

SADRI : Excuseer mevrouw... *(toont het briefje)*

LIZA : *(Is zo nerveus dat ze het briefje niet kan lezen.)*
Rita!

MON : Wat is dat gesjoemel aan die deur?

LIZA : *(Komt terug naar de tafel en geeft het briefje aan Rita.)* Een vreemdeling.

RITA : *(Is naar de deur gegaan en leest het briefje dat Liza haar aanreikt.)* Het is hierboven. Daar... die deur daar.

SADRI : Dank je wel.

RITA : Graag gedaan.

MON : Doe die deur dicht en kom aan tafel zitten. Wij zijn aan het eten. Honden moet ge gerust laten als ze eten.

LIZA : Het is de wet van ieder Christen mens... Als er een vreemdeling aan uw deur klopt, moet gij hem gastvrij ontvangen.

(Sadri klimt naar boven. Liza en Rita gaan terug aan de tafel zitten.)

MON : Vreemde luizen. Straks zitten ze aan **ons** tafel en vreten ze ons eten.

RITA : Het is een vriendelijke, beschaafde jongen.

MON : Zo?

RITA : Ja.

MON : Waarom hebt gij hem niet direct in uw bed uitgenodigd?

LIZA : Mon!

MON : Hij zoekt toch een bed!

LIZA : Eet en zwijg als ge niets anders te vertellen hebt. Zo spreekt een vader niet tegen zijn dochter.

(Licht fade out in de kamer van Mon. Licht in de kamer van Husein en trap overloop. Sadri belt aan.)

HALIDE : Dat zal hij zijn!

HUSEIN : Waarom zo nerveus?

HALIDE : Ik ben niet nerveus, de thee is klaar.

HUSEIN : (*tot Fatima*) Thee moet er altijd zijn. Ga de deur open doen.

(*Fatima opent de deur.*)

SADRI : Dag. Ik ben Sadri. Sadri Ertem.

HUSEIN : (*Staat op van de tafel.*) Kom binnen, Sadri. Welkom.

(*De twee mannen omhelzen elkaar. Halide komt aangelopen met een fles reukwater en giet ervan in de handen van Husein, Sadri, Fatima en haarzelf. Ze wrijven voorhoofd en handen in.*)

HALIDE : Welkom.

(*Sadri komt binnen. Fatima neemt de bagage en legt ze in huis.*)

HALIDE : De thee is klaar.

HUSEIN : Laten wij aan tafel gaan zitten.

SADRI : Dank u.

(*Halide giet van hoog de theeglaasjes vol. Eerst Husein, dan Sadri, dan Fatima en haarzelf.*)

SADRI : U bent Halide, mijn nicht. Ze hebben me veel over u verteld.

HALIDE : En dit is Husein, mijn man en Fatima, onze dochter. Wij hebben een kamer voor u gehuurd, hierboven.

SADRI : Gij wist dat ik kwam?

HUSEIN : Van Ahmed Karakoert.

SADRI : Hij heeft voor mij gezorgd. Aardige man.

HUSEIN : Ja, dat doet hij. Hoe was het in Holland?

SADRI : Een tijdje ging het goed. Ik had er werk. Ik had er vrienden. Toen kregen wij rellen. Uitgelokte rellen, als vuur in een hooimijt. Wij moesten er weg!

HUSEIN : Mensen doen niet altijd wat ze behoren te doen. Problemen gehad?

SADRI : Men kan ze niet vermijden als men illegaal leeft en werkt. Gij wilt ze niet, gij zoekt ze niet, maar ze komen.

HUSEIN : In Turkije ook?

SADRI : Ja. Opgepakt na een betoging van de arbeiderspartij. Allemaal leerkrachten en intellectuelen. Het is moeilijk leven in Anatolië.

HUSEIN : Het leven is hard maar de mensen zijn warm. Ge hebt er een gezin, een familie, een stam. Ge hoort bij elkaar. Dat kunt ge hier in het Westen niet zeggen. Hier is een familie broos.

SADRI : Maar arm, ginder. Arm.

HUSEIN : Zeer arm.

SADRI : Koerden, Armeniërs en Georgiërs worden niet geteld. Hun namen worden zelfs niet vernoemd. De bourgeoisie, de landeigenaren en de bureaucraten besturen het land met ijzeren hand onder de vleugels van de militairen en de Amerikanen. Het is er nooit zo erg geweest als nu, en er was ook nooit zoveel ellende, armoe en verdriet. Veel mensen verdwijnen spoorloos en de gevangenen zitten propensvol. Mensen worden iedere dag gemarteld en vermoord. Iedere nacht hoort ge de auto's van de soldaten rijden. Dan rillen de mensen.

HUSEIN : Toch denk ik veel aan Anatolië.

SADRI : Aan de armoede?

HUSEIN : Aan alles. Ook aan de verschrikkelijke armoede. Ik heb niets anders gekend. Toen wij acht waren, zwierven wij als herdersjongens met enorme kudden schapen door de bergen. Wij hadden weinig te eten en verdienden niets. 's Nachts sliepen wij buiten onder de sterren en wij hoorden de wolven en de wilde honden huilen van